

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту

Допущено до захисту

завідувач кафедри

д. е. н., проф. Лоханова Н. О.

" ___ " _____ 20 ___ р.

ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.030509 "Облік і аудит"

за темою:

Особливості обліку та контролю на підприємствах будівельного комплексу: теорія і практика (на прикладі ТОВ "Спецбудмонтаж-юг")

Виконавець

студент 4 курсу 2 групи

Обліково-економічного факультету

Сторожук Кирило Валерійович

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

канд. екон. наук, доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Сиротенко Наталія Анатоліївна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2016

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ У БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	6
1.1. Визначення сутності виробничих запасів як економічної категорії	6
1.2. Особливості обліку виробничих запасів у будівництві	20
1.3. Гармонізація обліку: МСБО 2 "Запаси" та П(с)БО 9 "Запаси"	28
1.4. Проблемні питання обліку виробничих запасів.....	34
РОЗДІЛ 2. ДІЮЧА ПРАКТИКА ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ У БУДІВНИЦТВІ НА ПРИКЛАДІ ТОВ "СПЕЦБУДМОНТАЖ-ЮГ"	36
2.1. Загальна характеристика ТОВ "Спецбудмонтаж-юг"	36
2.2. Діюча модель обліку виробничих запасів у ТОВ "Спецбудмонтаж-юг".....	42
2.3. Напрями удосконалення обліку виробничих запасів.....	49
РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ У ТОВ"СПЕЦБУДМОНТАЖ-ЮГ"	56
3.1. Концептуальні основи контролю в будівельній галузі	56
3.2. Діюча практика контролю виробничих запасів у ТОВ "Спецбудмонтаж- юг".....	59
3.3. Напрями удосконалення контролю виробничих запасів.....	62
3.4. Аналіз виробничих запасів у ТОВ "Спецбудмонтаж-юг"	68
ВИСНОВКИ	89
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	92
ДОДАТКИ	96

ВСТУП

Процес відтворення економічного потенціалу будь-якого господарства відбувається у сфері капітального будівництва, у якій прямо чи опосередковано задіяно багато суб'єктів різних видів господарської діяльності. Основою такої сфери є будівництво, господарське призначення якого полягає у введенні в дію нових, реконструкції, розширенні, технічному переозброєнні й ремонті діючих об'єктів виробничого та невиробничого призначення.

Як вид економічної діяльності будівництво має низку особливостей, що відрізняють його від інших видів. Ці особливості проявляються через характер його кінцевої продукції, специфічні умови праці, специфіку техніки, технології організації виробництва, управління та матеріально-технічного забезпечення тощо.

Вивченню питань організації обліку та контролю на підприємствах будівельних галузей присвячено багато робіт, зокрема таких сучасних українських учених, як: П. Кричун, О. Костюшко, М. Кравченко, І. Чалий, О. Чеканський, Г. Ямборко та інших. Важливу роль у розвитку та вдосконаленні обліку відіграють базові роботи зарубіжних авторів, зокрема Е. Хендріксена, М. Ван Бреда, М. Метьюса, В. МакКензі, Р. Витоні, Дж. Ріса, К. Друрі.

Для здійснення виробничо-господарської діяльності підприємства використовують виробничі запаси, які є найбільш важливою і значною частиною активів підприємства.

Запаси, як правило, займають особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності; при визначенні результатів господарської діяльності підприємства та при висвітленні інформації про його фінансовий стан. У структурі собівартості будівельно-монтажних робіт їх питома вага становить від 53 до 60 відсотків загальних витрат, тому зниження собівартості будівництва значною мірою залежить від економного використання і правильного зберігання будівельних матеріалів, а також від додержання норм їх витрачання. Виходячи з зазначеного, основним аспектом на яке спрямоване

дослідження будуть господарські операції пов'язані з обліком та контролем виробничих запасів.

Для забезпеченості підприємства виробничими запасами та ефективного їх використання необхідно вживати комплекс заходів, щодо виявлення, кількісного вимірювання та реалізації виявлених заходів. Для цього необхідно здійснювати систематичний облік, а також ефективності використання виробничих запасів. В цьому полягає актуальність теми проведеного дослідження. Основним джерелом інформації є дані бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні теоретичних положень і розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення методики та організації обліку і контролю на підприємствах будівельного комплексу з урахуванням сучасних інформаційних потреб управління, стану законодавчого регулювання та перспектив розвитку будівництва.

Задля досягнення визначеної мети в роботі поставлено такі завдання:

а) вивчити нормативно-правове забезпечення обліку та контролю будівельної діяльності в Україні;

б) дати загальну характеристику організації обліку та контролю на підприємствах будівельного комплексу, в частині операцій з виробничими запасами;

в) розглянути документальний облік виробничих запасів в ТОВ "Спецбудмонтаж-юг";

г) з'ясувати особливості синтетичного та аналітичного обліку операцій з виробничими запасами в ТОВ "Спецбудмонтаж-юг";

д) розглянути особливості проведення контролю виробничих запасів на підприємстві;

е) надати рекомендації щодо удосконалення діючої системи обліку та внутрішнього контролю в ТОВ "Спецбудмонтаж-юг";

ж) провести аналіз виробничих запасів в ТОВ "Спецбудмонтаж-юг".

Об'єктом дослідження процес забезпечення інформацією про господарські операції з виробничими запасами в товаристві з обмеженою відповідальністю "Спецбудмонтаж-юг" - будівельному підприємстві, що спеціалізується на :

а) будівництві всіх типів будівель: житлових, адміністративних, промислових (цехів, заводів), торгових, транспортних підприємств, складів, закладів культури, освіти та будь-яких інших будівель, крім підприємств важкої (енергетика, гірничодобувна) промисловості;

б) будівництві індивідуальних будинків "під ключ";

в) роботах з реконструкції, реставрації та ремонту будівель.

Предметом дослідження є теоретичні та організаційно-методичні питання побудови системи обліку, контролю та аналізу виробничих запасів, що використовуються (придбаються, зберігаються та реалізуються) на підприємствах будівельного комплексу.

Методи дослідження. Для досягнення мети бакалаврської роботи в процесі дослідження були використані методи індукції, дедукції – при дослідженні теоретичних питань бухгалтерського обліку виробничих запасів у будівельній діяльності; спостереження та порівняння – для визначення стану обліку господарських операцій ТОВ "Спецбудмонтаж-юг"; статистичні методи – для виявлення основних тенденцій розвитку досліджуваного підприємства; абстрактно-логічний метод і метод причинно-наслідкового зв'язку, а також метод аналогії – для удосконалення методики бухгалтерського обліку і контролю виробничих запасів досліджуваного підприємства.

Інформаційною базою виконання випускної роботи є законодавча та нормативна база з предмету дослідження. У процесі були вивчені праці вітчизняних і зарубіжних учених-економістів, національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, інші інструктивні вказівки і рекомендації Міністерства фінансів України, нормативні акти, МСФЗ, МСА, періодична література (журнали, газети), навчальні посібники, книги, а також ресурси всесвітньої мережі Інтернет. Практичну інформацію для дослідження було отримано безпосередньо на досліджуваному підприємстві ТОВ "Спецбудмонтаж-юг", зокрема використовувались регистраційні документи, накази керівництва, первинні документи, облікові реєстри, форми фінансової, статистичної та податкової звітності тощо.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження як теоретичних засад обліку та контролю виробничих запасів будівельної діяльності, так і практичного аспекту цього питання можна зробити наступні висновки.

В економіці поняття «виробничі запаси» трактується як предмети праці, на що спрямована праця людини і становлять матеріальну основу створюваного продукту.

В бухгалтерському обліку поняття „виробничі запаси" розглядається як матеріальні запаси або матеріальні цінності, що призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва й адміністративних потреб.

На підприємстві існує налагоджена система бухгалтерського обліку. Фінансовий облік господарської діяльності здійснюється головним бухгалтером за допомогою помічника. Порядок організації та ведення бухгалтерського обліку, в тому числі обліку надходження товарів, складання і подання бухгалтерської звітності проводиться згідно до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», затвердженого постановою Верховної Ради України від 16.07.99р. №996-IV, але існує декілька незначних порушень, які не є суттєвими і не впливають на результат діяльності ТОВ "Спецбудмонтаж-юг".

З метою вдосконалення обліку запасів було визначено, що ТОВ "Спецбудмонтаж-юг" для обліку виробничих запасів використовує тільки прибуткову накладну та акт списання, тому для обліку матеріальних запасів у будівництві рекомендовано використовувати типові форми первинних облікових документів обліку сировини та матеріалів: Лімітно-забірну картку (форми № М-28 та М-28а) – використовують для оформлення відпуску матеріалів, Матеріальний звіт (форма № М-19) та Звіт про витрати основних матеріалів у будівництві в зіставленні з виробничими нормами (форма № М-29). Також існує певний недолік у фактичному відображенні віднесення витрат які стосуються субпідрядників, але це не впливає на фінансовий результат підприємства.

В ході дослідження діяльності ТОВ "Спецбудмонтаж-юг" було вивчено

систему обліку та внутрішнього контролю виробничих запасів. У результаті встановлено, що в цілому облік діяльності та виробничих запасів на підприємстві ведеться відповідно до вимог чинного законодавства. На підприємстві використовується автоматизована форма бухгалтерського обліку (1С Бухгалтерія), а також рахункова програма АВК для кошторисів. Але внутрішній контроль на підприємстві не впроваджений як система і фактично знаходиться на початковій стадії формування. Таки висновки стали можливими у результаті того, що ми з'ясували про відсутність на підприємстві відділу внутрішнього контролю, а все обов'язки щодо його проведення покладені на головного бухгалтера, особу яка зацікавлена в правильному відображенні та складанні фінансової звітності.

До того ж нами було встановлено низку недоліків в системі обліку та контролю досліджуваного підприємства, які пропонуємо виправити за допомогою комплексу заходів:

- На підприємстві відсутній Наказ про облікову політику, що свідчить про недотримання законодавства, тому рекомендуємо головному бухгалтеру та керівнику ТОВ "Спецбудмонтаж-юг" сформуванню та затвердженню Наказу про облікову політику, в якому, окрім іншого, передбачити основні методичні, організаційні та контрольні положення щодо обліку будівельної діяльності.

- На підприємстві відсутній графік документообігу, який би забезпечив своєчасне отримання первинних документів бухгалтерією з місць їх виписування. Це може створювати перешкоди у вчасному, повному документуванні господарських операцій, затримувати інформацію, яка необхідна управлінському персоналу для прийняття оперативних рішень у процесі ведення господарської діяльності, знижує ефективність роботи облікового персоналу в цілому. Тому пропонуємо як додаток до облікової політики застосовувати графік документообігу. Кожен співробітник повинен ознайомитись зі своїми обов'язками та строками їх виконання, передусім у рамках процесу виробництва.

- На ТОВ "Спецбудмонтаж-юг" практично відсутня система внутрішнього контролю, про що свідчать названі вище порушення, а також факт непроведення

інвентаризацій активів та виробничих запасів навіть в обов'язкових випадках (перед складанням річної фінансової звітності). Також на підприємстві не проводиться аналіз господарської діяльності. З огляду на це пропонуємо керівництву ТОВ "Спецбудмонтаж-юг" посилити аналітичні та контрольні функції управління підприємством, наприклад, шляхом створення відділу внутрішнього контролю чи введення посади штатного контролера, в обов'язки котрого входило б здійснення відповідних заходів. Це дозволить мінімізувати ризик банкрутства та підвищити ефективність обліку, контролю та аналізу з метою стабілізації, збереження та підвищення ефективності роботи досліджуваного підприємства.

- За всю діяльність підприємства не проводилася аудиторська перевірка. Це ставить під сумнів факт достовірності даних бухгалтерського обліку та звітності, особливо ураховуючи всі викладені вище недоліки в системі обліку. Тому керівництву ТОВ "Спецбудмонтаж-юг" доцільно розглянути питання щодо фінансування витрат на щорічне проведення аудиторських перевірок з метою підтвердження достовірності фінансової звітності.

Одним з напрямів посилення системи внутрішнього є реорганізація структури управління виробничими запасами в підприємства з метою посилення контролю за станом та рухом запасів. Для організації цілеспрямованого контролю виробничих запасів доцільно провести перебудову управлінських підрозділів і створити відділ контролю (внутрішнього аудиту) за станом та рухом запасів. Такий відділ (1-2 працівника) може бути сформований за рахунок залучення нових працівників і здійснюватиме системну контрольну роботу щодо всіх видів економічної діяльності підприємства, у тому числі щодо контролю виробничих запасів.

Аналіз показників підприємства показав, що його загальна сума активів за аналізований період збільшилась на 868 тис.грн. Протягом аналізованого періоду відбулося найбільше збільшення суми запасів на 200 тис.грн. Протягом аналізованого періоду відбулося найбільше збільшення суми запасів на 200 тис.грн

У ринкових умовах управління, в тому числі облік, аналіз і внутрішній контроль будівництва ускладнюється, оскільки слід врахувати зміни кон'юнктури ринку, попиту та пропозиції. Результати дослідження діючої системи

бухгалтерського обліку на досліджуваному підприємстві показали, що управлінський персонал ТОВ "Спецбудмонтаж-юг" не в повному обсязі забезпечується необхідною обліковою інформацією, яка дозволяла б приймати ефективні та виважені управлінські рішення в процесі здійснення будівельної діяльності, а методологія організації бухгалтерського обліку багато в чому застаріла й не відповідає сучасним динамічним ринковим вимогам. Тому, на нашу думку, важливим є підвищення достовірності, оперативності та аналітичності системи обліку та контролю на базі використання комп'ютерної техніки. Лише такі заходи забезпечать покращення системи управління будівельною діяльністю ТОВ "Спецбудмонтаж-юг"

Вважаємо, що запропоновані у роботі заходи дозволять підвищити ефективність системи бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю виробничих запасів у ТОВ "Спецбудмонтаж-юг".

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1) Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16.07.99 №996-14-ВР.
- 2) Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 "Запаси" - [Електроний ресурс]: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_021
- 3) Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" [Електроний ресурс] - <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
- 4) Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси": Затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.99 р. № 246, зі змінами та доповненнями.
- 5) Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків : Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 11 серпня 1994 р. N 69 від 11.08.94 р.// редакція від 18.11.2011, підстава z1263-11.
- 6) Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. Мінфіном України від 30.11.99 р. № 291.
- 7) Безруких П. С. Бухгалтерский учет / П. С. Безруких. – М. : Бухгалтерский учет, 2002. –719 с.
- 8) Бизнес: словник-довідник / укл. В. Бойко та ін. — К.: Україна, 1995. — 157 с.
- 9) Бланк И. А. Финансовый менеджмент : учебный курс / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр, Эльга, 2001. – 528 с.
- 10) Большой экономический словарь [Сост. А. Борисов и др.]. — М.: Книжный мир, 2009. - 895 с.
- 11) Бухгалтерський управлінський облік: Навч. посіб. для студентів спец. 7050106 "Облік і аудит / Ф.Ф. Бутинець, Л.В. Чижевська, Н.В. Герасимчук. — Житомир: ЖІТІ, 2000. - 448 с.
- 12) Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: [навч.-практ. посібник] /

Н.І. Верхоглядова, В. П. Шило, С. Б. Ільїна та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 536 с.

- 13) Економічний аналіз: Навч. посібник. За ред. Волкової Н.А./ Н.А. Волкова, Р.М. Волчек, О.М. Гайдаєнко та ін. – Одеса: ОНЕУ, ротاپронт. – 2015. – 310с
- 14) Завгородний В. П. Бухгалтерский учет в Украине (с использ. нац. стандартов) : учеб. пособие для студентов вузов / В. П. Завгородний. – 5-е изд., доп. и перераб. – К. : А.С.К., 2001. – 848 с.
- 15) Иваниенко В.В. Финансовый анализ: Учеб. пособ. — 2-е изд. — Х.: ИД "ИНЖЕК", 2003. — 176 с.
- 16) Ковалев В. В. Введение в финансовый менеджмент / В. В. Ковалев. – М. : Финансы и статистика, 1999. – 768 с.
- 17) Кондрашова Т. Міжнародні та національні стандарти бухгалтерського обліку: порівняльна характеристика / Т. Кондрашова, О. Соболева // Економіка. – 2009. – № 4. – С. 16–20.
- 18) Мазур Ю.П. Особливості та перспективи обліку в будівництві / Ю.П. Мазур // Облік, економіка, менеджмент: наукові нотатки. Міжнародний збірник наукових праць. Випуск 3. – Луцьк : РВВ Луцького НТУ, 2014. – С. 8-14.
- 19) Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку / За ред. С.Ф. Голова. - К.: Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 2005. - 224 с.
- 20) Оглобин А.А. Планирование и контроль запасов материальных ресурсов предприятий в условиях новой экономической реформы: Дис. канд. эк. наук: 08.00.21. — Свердловск, 1989. — 243 с.
- 21) Організація внутрішньогосподарського контролю запасів на підприємствах залізничного транспорту в сучасних умовах господарювання. // Збірник наукових праць Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна «Проблеми економіки транспорту». – 2013. – №6. – С. 44.
- 22) Организация, планирование и управление производством на предприятиях пищевой промышленности / Р. В. Кружкова, В. А. Даеничева, С. С. Елагина и др. под ред. Р. В. Кружковой. – 5-е изд., перераб. и доп. – М. : Агропромиздат, 1985.

– 495 с.

- 23) Правила визначення вартості будівництва ДБН Д. 1.1-1-2000. Держбуд України. Збірник офіційних документів та роз'яснень «Ціноутворення в будівництві», №3,5. - К.: Держбуд України, 2000.
- 24) Пославская Л.И. ВНУТРІШНЯ ЗВІТНІСТЬ ЗА ЦЕНТРАМИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ / Пославская Л.И.. – Тернопіль: Тернопільський національний економічний університет, 2013.
- 25) Садовска І. Б. Бухгалтерський облік / І. Б. Садовска, Т. В. Божидарник. – Київ: Центр учбової літератури, 2015. – 688 с.
- 26) Скотнікова Л.П. Бухгалтерський облік і фінансова звітність на підприємстві: Навчально-методичний посібник І Л.П. Скотнікова, Т А. Миланич, О.О. Солодовнік - Х.: “ІНЖЕК\ 2003.-328 с
- 27) Справжній бух облік: 3-тє вид., перероб. і доп. — Х.: Фактор, 2008. — 1264 с.
- 28) Сьомченко В. В. Роль внутрішньогосподарського контролю використання виробничих запасів на підприємстві / В. В. Сьомченко. // ISSN 1814-1161. Держава та регіони. – 2013. – С. 130.16. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / В. Г. Швець. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – К.: Знання, 2006. – 525 с.
- 29) Чабанюк О.А. Організація системи внутрішнього контролю запасів на підприємстві / Чабанюк О.А. – Київ: Економічні науки, 2011. – (8).
- 30) Хомин П.Я. Формування звітності в підсистемах управлінського, фінансового й податкового обліку: Монографія: – Тернопіль: Економічна думка, 2004. – 345 с.
- 31) Швець И.Б., Бондарева И.А. Управление производственными запасами на предприятии: Монография / НАН Украины. Ин-т экономики пром-ти. — Донецк, 2003. — 182 с.
- 32) Шомштейн А.А. Нормирование материальных ресурсов, производственных запасов и характеристика применяемых материалов (метод. материалы). — М.: ЦБТИМС, 1968. — 309 с.
- 33) Шусак Л. В. Нормативне забезпечення внутрішнього контролю виробничих запасів в умовах логістичного підходу до їх управління [Електронний ресурс] /

Л. В. Шусак // Житомирський державний технологічний університет. – 2012. –
Режим доступу до ресурсу: <http://pbo.ztu.edu.ua/article/viewFile/36446/38635>.]